

Охорона культурної спадщини:
анотований бібліографічний список
2019. – Вип. 6. – 11 с.

<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Авангардная улица. Имя знаменитого художника киевской улице дали со второй попытки // Сегодня. — 2019. — 17 - 19 трав. (№ 88). — С. 11. *Йдеться про вулицю в Києві, названу на честь Казимира Малевича, пам'ятник художнику і вцілілі старі будівлі.*

2. В Україну повернувся артефакт, втрачений з часів війни // Погляд часу. — 2019. — 9 трав. (№ 19). — С. 2. *Проінформовано, що до фонду Національного заповідника "Софія Київська" передали грамоту Петра I. Зазначено, що історичний документ, датований 1708 роком, був втрачений під час Другої світової війни. З кінця 1950-х років Грамота перебувала у бібліотеці Інституту східноєвропейської історії та краєзнавства Університету Тюбінгена у Німеччині. Три роки тому її знайшла історик Наталія Синкевич.*

3. Данилець О. Козацька обитель над Сулою : виповнилося 400 років від дня заснування Мгарського Спасо-Преображенського монастиря / Олександр Данилець // Уряд. кур'єр. — 2019. — 16 трав. (№ 90). — С. 6. *Йдеться про історію та сьогодення Мгарського Спасо-Преображенського монастиря, який є одним із найвизначніших туристських об'єктів Полтавщини. Зазначено, що від самого заснування в 1619 році Мгарський монастир відігравав визначну роль у духовному житті України та завжди був твердинею православ'я. Із 1930-х до 1985 р. на території Мгарського монастиря розміщували патронат, у якому тримали дітей "ворогів народу", дисциплінарний батальйон, військові склади, піонерський табір, а в 1993 році монастир повернули Православній церкві. Текст:*
<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kozacka-obitel-nad-suloyu/>

4. Данилець О. Петлюрівські місця Полтави / Олександр Данилець // Уряд. кур'єр. — 2019. — 22 трав. (№ 94). — С. 5. *З нагоди 140-ї річниці з дня народження Голови Директорії УНР, державного, військового та політичного діяча, журналіста, літературного і театрального критика Симона Петлюри, висвітлено сторінки біографії, пов'язані з містом його народження – Полтавою. Подано коментарі старшого наукового співробітника науково-дослідного експозиційного відділу новітньої історії Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського Наталії Кузьменко.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/petlyurivski-miscya-poltavi/>

5. Дмитренко О. Його рідний дім. До 80-річчя літературно-меморіального музею Тараса Шевченка в селі Шевченкове / Ольга Дмитренко // Культура і життя. — 2019. — берез. (№ 9/13). — С. 24. *Розглянуто історію та діяльність музею.*

6. Киев с открыток : тогда и сейчас. Мы сравнили самые популярные виды столицы с открыток прошлых лет с современными фото. Только так можно понять, как много потерял наш город и что чудом уцелело // Сегодня. — 2019. — 24 - 26 мая (№ 93). — С. 15. *Йдеться про будівлю першого ківського банку, зведену в середині XIX століття. На початку XX століття на Інститутській побудували новий банк, а стара будівля десятки років залишалася в запустінні. На початку 2000-х років керівництво Нацбанку вирішило перебудувати будівлю і прикрасити його стилізованої баштою. Фотографія правого берега Києва, зроблена 55 років тому з боку Гідропарку, практично нічим не відрізняється від сучасної. На фото 2019- го року біля Великої Лаврської дзвіниці вирости церковні куполи – це відбудований у 2000 році Успенський собор (підірваний в 1941 році). На панорамній листівці 1901 року – Контрактова площа, через яку в бік Пущі йде трамвай. На передньому плані – дзвіниця Києво-Братського монастиря. Будівля з листівки збереглася до наших днів, тільки в ньому тепер надбудовано три поверхи - зараз це головний корпус Києво-Могилянської академії. Наведено інформацію про листівки минулих років.*

7. **Кіностудії ім. О. Довженка – 90** / Інесса Размашкіна, Олександр Муратов, Людмила Лемешева, Катерина Брондукова // Кіно-театр. — 2018. — № 5. — С. 2-4. *З нагоди 90-річчя Національної кіностудії ім. О. Довженка редакція журналу "Кіно-Театр" звернулася до кінематографістів, які працювали на студії або знімалися в її фільмах, із проханням поміркувати на тему "Десятиріччя успіху. 1963–1973" та відповісти на кілька запитань: "Як би ви охарактеризували атмосферу кіностудії того часу? Хто серед великого колективу кіностудії творив обличчя українського кіно? І яким тоді було це обличчя?".* Текст: http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=2213

8. **Кукса Н. В. Культурницько-просвітницька розважальна програма "Ігри, розваги та забавлянки старого Суботова" як дієва форма збереження, реконструкції, популяризації культурної спадщини Чигиринщини** / Н. В. Кукса // Наук. зб. Закарпат. музею народ. архітектури та побуту. – Ужгород, 2018. — Вип. 5 : матеріали І Етнографічних читань "Збереження та популяризація культурної спадщини" (Ужгород, 15 груд. 2017 р.). – С. 84-88. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп18147-5** Розроблено культурно-просвітницьку розважальну програму "Ігри, розваги та забавлянки старого Суботова", де акумульовано напрацьовані раніше інтерактивні форми і методи роботи з відвідувачами різних категорій. Атракції, запропоновані відвідувачам, прийшли до нас із минулих століть і визначають неповторний колорит Чигиринщини. Програму не можна вважати сталою. Постійно урізноманітнюються види діяльності як організаторів, так і учасників.

9. **Купновицкая У. Сбором бутылок спасают памятник архитектуры** / Ульяна Купновицкая // КП в Украине. — 2019. — 15 мая (№ 69/70). — С. 5. *Йдеться про порятунок у Глухові (Сумська область) будинку Миклашевського – місцевого пам'ятника архітектури, який занепадає. Наведено коментар активіста, працівника Національного заповідника "Глухів" Олександра Мирошніченка про акцію зі збору пляшок,*

запроваджену небайдужими громадянами, з метою збору коштів на реставрацію будинку. Наголошено, що будинок Миклашевського рятують всім містом – жителі дружньо здають пляшки. Текст:

<https://kp.ua/life/637616-v-hlukhove-sborom-butyluk-spasaut-pamiatnyk-arkhitektury>

10. Лиховид І. Живучий "монстр" / Інна Лиховид // День. — 2019. — 29 трав. (№ 92). — С. 10. *Йдеться про скандальне будівництво будинку на Нижньому Валі на Подолі в Києві, який кияни низивають не інакше, як "монстр на Подолі". Зазначено, що замість дозволених восьми поверхів компанія звела в історичному середмісті будинок у дванадцять поверхів. Акцентовано увагу, що Державна архітектурно-будівельна інспекція під час перевірки 2017 року встановила, що проектна документація на будівництво розроблена без отримання вихідних даних на проектування, чим порушено положення законів "Про регулювання містобудівної діяльності" та "Про архітектурну діяльність".* Текст:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/zhyvuchy-monstr>

11. Музей – платформа суспільного діалогу : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. до 125 річниці Львів. іст. музею, Львів, 5 жовт. 2018 р. / Львів. іст. музей ; [упоряд. : О. Роман, О. Перелигіна, Ірина Полянська ; відп. ред. Р. Чмелик]. – Львів : Коло, 2018. – 399, [1] с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A796487.** *Зі змісту: Формування трипільської колекції у фондах Львівського історичного музею / О. Куценяк. — С. 22-31; Культурна історія палаців: нові студії на прикладі Вишневецької резиденції XVIII ст. / Л. Шиян. — С. 154-160; Національний заповідник "Замки Тернопілля" як осередок патріотичного виховання / Г. Кіщенко. — С. 353-358.*

12. Муска Б. Погляд сьогодення на проблеми збереження та реставрацію пам'яток архітектури і містобудування / Б. Муска // Сучас. проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2018. — Вип. 52. — С. 205-211. **Шифр зберігання в**

Бібліотеці: Бп14392-52. Проаналізовано проблеми охорони пам'яток архітектури та містобудування в Києві. Запропоновано шляхи подальшого розвитку роботи з охорони пам'яток архітектури. Зазначено, що розвиток суспільства, нового покоління, нашої країни в цілому неможливі без збереження та вивчення спадщини минулого.

13. Осипчук І. Львовский колекціонер не дал россиянам завладеть украинской реликвией / Игорь Осипчук // Факты и коммент. — 2019. — 23 – 29 мая (№ 19). — С. 12. *Йдеться про викуп львівським колекціонером Ярославом Голдуном на аукціоні в Женеві безцінної реліквії – списку (копії) XVII сторіччя ікони Вишгородської (Володимирської) Божої Матері. За словами колекціонера, він викупив ікону, бо побоювався, що вона дістанеться російським колекціонерам, адже ця копія була створена в Московії. Зазначено, що у Національному музеї історії України відкрилася виставка одного експоната "Повернення" – для демонстрації цієї ікони. Указано, що оригінал ікони був подарований великому князю Ярославу Мудрому у 1136 році й зараз знаходиться в Росії.*

14. Пасова Т. Хто відповідь за грабунок культурних цінностей у Криму? / Тетяна Пасова // Голос України. — 2019. — 30 трав. (№ 100). — С. 1, 6. *Йдеться про проведений у Києві круглий стіл "Пам'ятки Криму – сучасний стан культурної спадщини України" за участі керівника Інкерманської експедиції Інституту археології НАН України Евеліни Кравченко, архієпископа Сімферопольського і Кримського Климента, першого заступника міністра з питань тимчасово окупованих територій України Юсуфа Куркчі та модератора зустрічі історика Андря Іванця. Учасники круглого столу наголосили, що "протягом останніх п'яти років російська сторона здійснила безпрецедентні за масштабністю незаконні археологічні розкопки на Кримському півострові, зруйнувала під час будівельних робіт цілу низку археологічних пам'яток, завдала непоправних втрат низці пам'яток історії і культури, серед яких Ханський палац (Хан-Сарай) і Херсонес Таврійський, багаторазово протиправно переміщала*

об'єкти Музейного фонду України та нові археологічні знахідки з Криму в Росію, здійснює політику розмивання ідентичності корінного кримськотатарського народу і етнічних українців". Учасники круглого столу обговорили шляхи протидії злочинній політиці окупаційної влади щодо культурної спадщини Криму. Зокрема, вони закликали органи влади України приєднатися до Другого протоколу (1999 р.) до Гаазької конвенції 1954 року про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту, Конвенції УНІДРУА 1998 року про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності та Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями (Нікосія, 2017 рік). Також учасники круглого столу вимагають посилити санкційний тиск на безпосередніх винуватців злочинів, пов'язаних з культурним спадком Криму. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/317633>

15. Полюхович Д. Камень для городской бойни. Кто на самом деле разрушил Херсонес / Дмитро Полюхович // Власть денег. — 2019. — № 5 (май). — С. 56-58. *Надано історію руйнування міста-держави Херсонес Таврійський (він же Херсон, Корсунь, Сарсона), заснованого в середині V ст. до н. е. дорійськими колоністами з Гераклеї Понтійської і проіснував до першої половини XV століття. Зазначено, що після анексії Криму президент Російської Федерації (РФ) Володимир Путін особисто оголосив, що Херсонес є найголовнішою сакральною скріпою російського народу. "Саме тут знаходиться духовний витік формування багатолітної, але монолітної російської нації і централізованого Російської держави. Адже саме тут, в Криму, в стародавньому Херсонесі, або, як називали його російські літописці, Корсуні, прийняв хрещення князь Володимир, а потім і хрестив всю Русь", — заявив тоді президент РФ, виступаючи з щорічним посланням до Федеральних зборів. І додав, що саме в Криму "наші предки вперше і назавжди усвідомили себе єдиним народом", а значить, є всі підстави вважати, що для Росії Крим, давня Корсунь, Херсонес, Севастополь мають величезне цивілізаційне і сакральне значення. Таке ж, як Храмова гора в Єрусалимі для тих, хто сповідує іслам чи іудаїзм. Отже, починаючи з 2014 р*

знищення височайше оголошеного сакральним Херсонеса триває. Цьому сприяє як калейдоскопічна зміна директорів заповідника з РФ, так і активна забудова його хори (приміських садиб). Наголошено, що в результаті дій окупаційної влади над Херсонесом нависла реальна загроза виключення зі списку *всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО*. Текст: <http://www.dsnews.ua/society/kamen-dlya-gorodskoy-boyni-kto-na-samom-dele-razrushil-hersones-23042019220000>

16. Прокопенко М. Битви Київської фортеці / Марія Прокопенко // День. — 2019. — 8 - 9 трав. (№ 79/80). — С. 8-9. *Йдеться про Національний історико-архітектурний музей "Київська фортеця". Зазначено, що фортеця є однією з найбільших оборонних споруд Європи. Укріплення Київської фортеці першої половини XIX століття не брали участі в бойових діях, але мали велике значення як потужний військовий табір для забезпечення спорядженням і боєприпасами.*

17. Руденко С. В. Роль археологічного музею НКЗ "Чигирин" у збереженні та популяризації археологічної спадщини Чигиринщини / С. В. Руденко, І. В. Чепурна // Наук. зб. Закарпат. музею народ. архітектури та побуту. – Ужгород, 2018. - Вип. 5 : матеріали I Етнографічних читань "Збереження та популяризація культурної спадщини" (Ужгород, 15 груд. 2017 р.). – С. 88-92. - *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп18147-5* *Йдеться про те, що одним із головних напрямів діяльності археологічного музею НКЗ "Чигирин" на етапі його становлення крім культурної визначено науково-освітню роботу з різними категоріями відвідувачів, Особливу увагу звернено на залучення учнівської молоді, починаючи з початкової школи, для ознайомлення з найдавнішою історією краю. Для роботи з цією категорією відвідувачів підготовлено екскурсії та заняття. Зважаючи на складність тематики музею, особливо для наймолодших відвідувачів, при підготовці до занять враховано ряд принципів, які використовуються у музейній педагогіці. Починаючи з 2012 року, на базі археологічного музею було започатковано нову форму роботи з учнями старших класів, студентами та*

вчителями, завданням якої стало висвітлення маловідомих сторінок із життя вчених-археологів, які досліджували пам'ятки Чигиринщини.

18. Савицька О. Три народження / Ольга Савицька // День. — 2019. — 15 трав. (№ 82). — С. 7. *Зазначено, що 15 травня 2019 р. літературно-меморіальний музей Михайла Булгакова відсвяткував 128-річчя письменника, 130-річчя його Будинку і 30-річчя його музею.*
Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/try-narodzhennya>

19. Савченко А. Мінкульту давно час здійснити рейд-ревізію / Анжела Савченко // День. — 2019. — 24 - 25 трав. (№ 89/90). — С. 11. *Висвітлено інформацію, що в Успенському храмі селища Славське на Львівщині знищено фрески відомих українських художників Юліана Буцманюка й Модеста Сосенка, художників, що отримали освіту, а далі й замовлення на виконання робіт від митрополита Андрея Шептицького. Акцентовано увагу, що держава Україна не контролює збереження й захист культових споруд, що визнані об'єктами національної та державної історико-культурної спадщини і внесені до загального національного реєстру, про що на фасаді кожної такої будівлі нагадує особливий знак.*
Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/minkultu-davno-chas-zdiysnyty-reyd-reviziyu>

20. Серeda А. Главное Евангелие страны / Анастасия Серeda // Сегодня. — 2019. — 29 мая (№ 96). — С. 5. *Йдеться про те, що в цьому році виповнюється 458 років Пересопницькому Євангелію — першій Біблії українською мовою. Таємниці пергаменту, на якому вона написана, до сих пір не розкрив жоден історик світу. Цю книгу виставляють на загальний огляд і торкатися її можна тільки в рукавичках. "Сегодня" дізналися, як реліквії вдалося вціліти протягом майже п'яти століть.*

21. Симоненко В. Жемчужина у моря?! / Валентин Симоненко // 2000: Еженедельник. — 2019. — 12 - 18 апр. (№ 15). — С. В1-В3. *Висвітлено проблему збереження історико-архітектурних пам'яток (будинків) міста Одеса. Розглянуто стан вирішення проблеми, зокрема план реставрації.*

Текст: https://www.2000.ua/modules/pages/files/15-903-12---18-aprelja-2019-g_740224_1.pdf

22. Скрипник В. Сто років храму, врятованого хитрістю / Віктор Скрипник // *Голос України*. — 2019. — 30 трав. (№ 100). — С. 15. *Вміщено історичні відомості про Миколаївську церкву у селі Кричанівка Вінницької області, збудовану без жодного цвяха.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/317621>

23. Стражник Л. Ворота в Центральні Горгани відкриті / Людмила Стражник // *Голос України*. — 2019. — 11 трав. (№ 87). — С. 6. *Йдеться про проект "Спадщина", який будуть реалізовувати Прикарпатський національний університет, Брошнів-Осадська об'єднана територіальна громада (ОТГ) і Вища державна професійна школа міста Хелм. У межах проекту відбуватиметься реєстрація об'єктів історико-культурної спадщини на території громади, а також передбачено транскордонні заходи за участі науковців, представників влади, туристичної індустрії та міжнародних експертів, промоцію, соціологічні та етнографічні дослідження, біографічні інтерв'ю, тренінги, розробку маркетингових інструментів просування туристичних пропозицій ОТГ на ринку туристичних послуг в Україні та за її межами.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/316868>

24. Тин М. Млин Пітера Діка – до реєстру історичних пам'яток / Марко Тин // *Уряд. кур'єр*. — 2019. — 16 трав. (№ 90). — С. 12. *Йдеться про ініціативу жителів селища Новгородське Донецької області щодо збереження від руйнування місцевої пам'ятки архітектури – стародавнього млина. Зазначено, що млин Пітера Діка збудували німці-колоністи, які у 1892 році оселились у донецькому степу на березі річки Кривий Торець і заснували тут колонію із назвою Нью-Йорк (з 1951 року селище Новгородське). До кінця 1990-х років млин працював за прямим призначенням, потім будівлю використовували як елеватор, певний час вона стояла порожньою, а недавно власник почав розбирати її на будівельні матеріали. Місцева громада*

пропонує внести млин до державного реєстру пам'яток та облаштувати тут краєзнавчий чи історичний музей. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/mlin-pitera-dika-do-reyestru-istorichnih-pamyatok/>

25. Чорна С. Ікона Павла Скоропадського повернулася до Києва / Світлана Чорна // *Голос України*. — 2019. — 15 трав. (№ 89). — С. 7. *Повідомлено, що у Києві відкрилась виставка "Повернення", присвячена іконі "Богородиця Володимирська" (XVII ст.), реліквії родини Скоропадських. Вміщено історичну довідку про ікону та про обставини її повернення.*

26. Шевченко А. Закон про мову передано на підпис Президенту / Анна Шевченко // *Голос України*. — 2019. — 15 трав. (№ 89). — С. 1-2. *Надано інформацію про ранкове пленарне засідання сесії Верховної Ради України (ВР України) 14 травня 2019 року. Музейні працівники з усіх регіонів України направили до парламенту листи з проханням затвердити рекомендації парламентських слухань, спрямовані на збереження та розвиток культурної спадщини та на підтримку вітчизняних музеїв та інших закладів культури. Кабінету Міністрів України (КМ України) доручено до 1 листопада 2019 року проінформувати Верховну Раду України про стан реалізації зазначених Рекомендацій парламентських слухань. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/316982>*

27. Ще Петро I боявся Константинополя: приховані донедавна історичні цінності проливають світло на події далекої минувшини // Уряд. кур'єр. — 2019. — 1 черв. (№ 102). — С. 3. *Йдеться про передачу на постійне зберігання до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського грамоти царя Петра I Іоасафу Кроковському 1708 року щодо підтвердження поставлення його на Київську митрополію. Зазначено, що артефакт повернувся на Батьківщину завдяки роботі Українсько-німецької комісії з питань повернення та реституції втрачених і незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей. Як*

стверджують науковці, в документі містяться застереження Петра I щодо повернення Київської митрополії під владу Константинополя.

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

19.06. 2019 р.